

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre. . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER

szombaton és minden törvényhatósági bizottsági közgyűlést követő napon.

A VÁROS

SZERKEZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL

Városi könyvnyomda-vállalat
Irodájában.

Íde küldendők a kéziratok és előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. — Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VALLALAT.

Közgyűlés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hónap 10-én, az szerdán délután 4 óra körül a városház nagytermében közgyűlést tart. — Ezt megelőzőleg d. u. 3 óra körül rendkívüli közgyűlés lesz. Miután a tárgysorozatban igen fontos ügyek vannak felvéve, kívánatos, hogy a bizottsági tag urak teljes számban jelenjenek meg.

A vármegye.*

Megint aktuális a vármegye. Emlegetik. Divatba hozták. Igaz, hogy ezt a „darabotoknak” köszönhetjük, kik a rendcsinálás titulusa alatt a vármegyéken keresztül igyekeztek az alkotmányt sarkaiból kiforgatni a — hatalomért, — s a dolgnak az lett a vége, hogy az ősi vármegye most is, mint a multban mindig, az ősi alkotmány egyedüli védőbástyájának bizonyult.

Az elmúlt esztendő sötét, szomorú eseményei arra tanították meg a nemzetet, hogy a vármegyét, jha nem volna, hát most kellene megteremteni s hogy a szabadelvű korszak alatt agyonreformált ezen ősi instituciót, — amelyet egy emberöltő óta egyre temetnek, parentálnak az enropéerek, a doktrinérek — megerősíteni, tökéletesíteni, az autonómiát minden, különösen felülről jöhető fámadás ellen biztosítani elsősorlag feladata a törvényhozásnak.

Az alkotmányos kormány a nemzet, a törvényhozás egyértelmű helyeslése mellett egyik feladatát éppen az alkotmánybiztosítékok megerősítését és kibővítését, tehát a törvényhatósági igazgatásról szóló 1886. XXI. t.-cikknek a megfelelő módosítását jelölte meg.

S lehet, hogy már ez évben hozzáláthat a törvényhozás a vármegyei reform mélyreható, nagy munkájához.

Talán nem végzek egészen cöltenal és fölölegesen munkát, ha — mint a gyakorlati közigazgatás egyik igénytelen munkása, a törvényhatósági igazgatás igyik közkatónája — néhány gyakorlati megjegyzést vetek papírra arról a fontos kérdéssről, hogy melyek a törvényhatóságokról szóló 1886. XXI. t.-cikknek alkotmányjogi szempontból a legföltűnőbb hiányai s mit és hogyan kell e törvényben megváltoztatni, hogy a jövőben minden alkotmányellenes merénylet már csirájában eltiportassék?

Az 1886. XXI. t.-cikk 18. és 19. §§-ai a törvényhatóságok köteleességévé teszik a törvények és kormányrendeletek végrehajtását, megengedvén azt, hogy a törvényhatóságok a törvényellenesek vagy a helyi viszonyok miatt kihivhetetlenek talált kormányrendeletek ellen felülhatnak az illető miniszterhez, de a miniszter a végrehajtáshoz

ragaszkodik, úgy a rendelet feltétlenül és azonnal fogantositandó.

Ha már most ki volna zárva egyszersmindenkora az, (aminthogy éppenséggel nincs kizárva), hogy Magyarországon soha imparlamentaris (tehát alkotmányellenes) kormány létre jönni, megalakulni nem fog, vagy ha ilyen alakul, hát azért törvényellenesen nem fog kormányozni, mondom, ha ez nálunk kizárt dolog volna, akkor az a 18. és 19. §, mint a konstitucionális alkotmány, a népképviselői parlamenti rendszer s felelős alkotmányos kormány intézményének a kifolyása helyes, célszerű, magától értetődő volna.

De a mi viszonyaink mást mondanak.

Ugyanis az a miniszter minden, még oly eklatánsan törvény ellen való rendeletre nézve is kimondhatja a föltétlen és azonnal való végrehajtás kötelezettségét s hová megy ez ellen panaszra, orvoslásért a törvényhatóság, ha törvényes fóruma, — a parlament — szünetel, ha az elnapolva vagy felosztalva van? Hiszen igen könnyen bekövetkezhetik nálunk egy esetleges újabb nemzeti ellenállás idején az az eset, hogy parlament nélkül, törvénytelen rendeletekkel igazgatják az országot, holttalparlortörvén; e közjogunknak, hogy Magyarországot pántensekkel, törvénytörő vagy kijátszó rendeletekkel kormányozni nem szabad.

Azért tehát az 1886. XXI-ik törvénycikk 19. §-át oda módosítanám, hogy a törvényhatóság által törvény-vagy alkotmányellenesnek talált kormányrendelet ellen, — amelyben 24 óra alatt történt egyszeri felírás után annak végrehajtásához a miniszter ragaszkodik, — végrehajtás előtt panasznak van helye az 1896. XXVI. t.-cikk alapján működő közigazgatási bírósághoz. (Esetleg a Curiaéhoz.) A közigazgatási bíróság pedig, — mely ilyen esetekben mint alkotmányjogi legfőbb bíró-fórum itélkezik, köteles az ilyen alkotmányjogi törvényhatósági panaszokat a fölterjesztés után legkésőbb 8 nap alatt ítéletileg elintézni s ez az ítélet természetesen kötelező miniszterre és törvényhatóságra egyaránt.

Elvégre, ha az a királyi aljárásbíró a maga itélkezésében megállapítja valamely miniszteri rendelet törvényességét vagy törvénytelenségét, — hát a közigazgatási bíróság is kimondhatja a törvényhatóság és a kormány között való kontrapoztia eseteiben, hogy törvényes-e a miniszteri rendelet s igy végrehajtható-e vagy sem? S hogy még egy példát hozzak föl, bár a tárgy nem egyezik a szóban forgó tárggyal, de az eset anólag, — hát ha továbbá a közigazgatási bíróság kimondhatja azt, hogy a Felső Kis Nagy András illetőségét nem helyesen állapította meg a belügyminiszter (illetőségi ügyekben hozott belügyminiszteri döntés ellen bírói panasznak lévő helye) s az illetőségét érvényesen például a közigazgatási bíróság állapítja meg, — hát miért ne mondhatná ki az illetőségnél némi csekély tekin-

* Közülük ezt a sok igazságot tartalmazó cikket, mely a törvényhatóság választási rendszeréről tárgyal.

taben talán mégis csak fontosabb alkotmányjogi kérdésben is azt, hogy a miniszternek van-e igazsá, vagy a törvény hatóságának.

Legtöbbé kitörés tehető az 1886. XXI. t.-cikknek a főispáni hatáskörre vonatkozó rendelkezései ellen. A 60. § szerint „a főispán a közgyűlés előtt a szokott esküt teszi le. Ezt ki kell egészíteni azzal, hogy a közgyűlés színe előtt letendő főispáni eskü kivételétől a főispán semmiféle joghatóságot nem gyakorol. Tehát az eskü letételére vonatkozó közgyűlést is az alispán (polgármester) hívja össze.

A főispántól elvonandó az a rendkívüli jog is, melynél fogva ő a tisztviselők fölött életnek és halálnak ura, amennyiben a kivételes hatalommal felruházott főispán a neki nem engedelmessé tett tisztviselőket hivataluktól végleg megfoszthatja és másokkal végleg helyettesítheti. Hiszen ha az a főispán a rendes hatalmával nem tudja a rendet a törvényhatóságban fenntartani, akkor a kivételes hatalom sem egy dűtöt táplál sem. Ahol kivételes hatalommal való kormányzása van szükség, oda külön törvénnyel király — avagy előzetes törvényhozási engedéllyel, fix határidőre, kormánybistort kell kiküldeni.

Azt azonban nem mondom, hogy a főispáni állás egyáltalán fölösleges, ergo delendum esse. Nem az alispán (polgármester) mint a törvényhatóság első, választott tisztviselője, adminisztrál, a főispán pedig igazgat, érködik. A főispán legyen az állami és törvényhatósági igazgatás éber ellenőrzője, minden hazafias, kulturális, filantropiai törekvésnek, akciónak az indítója, irányító vezető, törvénynek, jognak, az alkotmányuk első őre. De elhár nem kell kivétel a főispáni hatalom s éppen nem kell, — csak az adminisztratív egyenletességnek a folytonosságának hátrá van, — hogy a főispán esetleg közvetlenül rendelkezhetik a törvényhatóság választott tisztviselőivel.

Száükség: továbbá az is, hogy a főispán is bizonyos fogycim szabályok alá helyettesek.

Élvegre, ha a király felelős azért, amire megesküdött, hogy t. i. a törvényeket megtartja, ha a kormány is vállalható, tehát mintegy felelősi eljárás alá vonható, elvitelhető, miért legyen teletörővel teljes állásban talpon felelőtlenség egyesével a főispán?

Politikai, hivalmi s így par excellence kormánykegytől, gráciától függő állás a ragyogó főispáni állás, igaz, de azért oly fontos jogokkal, kötelességekkel, oly nagy hatáskörrel s oly előkelő javadalmazással ellátott államtisztviselő az a főispán is, hogy bizonyos, az állami tisztviselők eljárására formálódó felelősi szabályok alá is kiterjesztendő. Nem szabad gilyb venni a dolgot, hogy bármit követessen is el a főispán, hat egyszerű elbocsátás mellett tetteinek minden következménye alól szabadul.

Még csak egyre kívánok kitérni. S ez a törvényhozási tisztviselők választása.

Az 1886. XXI. t.-cikk 79. §-a szerint a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által 6 évre választatnak. Ezt a §-t oda módosítanám, hogy a törvényhatóság a maga összes tisztviselőit életfogytiglan választja.

A törvényhatósági választások!

Az egész országot mozgásba, izgalomba hozó, sok ezer embernek a törvényhatósági tisztviselőknél nyugalmát, munkásságát hónapokra fölszavató aktus ez a hat évenként megújuló törvényhatósági tisztújítás. A híres specifikus magyar restauráció! (Míg a vármegyey törvényhatóságokban a tisztviselők rendszerintek (azaz roppant) alacsonyok voltak, hát nem csinált oly általános felfordulást az általános restauráció.

Megvolt az a tisztviselői szokás, hogy a bizottsági tagok barátságos eszmecserékben végre megállapodtak a voluminárius, a főbb tisztviselői állások jelöltjeire nézve, egy-egy tisztviselőre esetleg több jelöltet akaratidáván megállapodásukban a jellem, tehetség, szorgalom, felelőtlenség s a szolgálattal való valószínűség. Ha volt is korteskedés, az, igazolom, hat azon a kortesek, barátok, sógor, komák, testvér mentek közeztől s maga a jelölt legelőbb drukkolt, elbukott, vagy győzött, de maga aktív részt nem vett a korteskedésben.

Most? Lehet valaki még oly tehetőséggel, szorgalommal, ambicióval is megáldva, ha végig nem kilneseli az összes bizottsági tagokat, ha nem „mozog”, — hát veszte van. S aki legkorábban „vizitál”, azé a pálmá. Akinék az arcát egeti a szárgeny, hogy így koldulhatja ki a voksokat, a hivalmat, az elismerést, a méltánylát, amire munkásságával fogva joggal számot tarthatott, hát az egyszerűen — lemarad.

Nem is szólnék arról, hogy az ilyen önzavartokat gyűlöti főbiztosviselő, ha a kívánt állást elnyeri, milyen zavarba jöhet, ha azoknak az ügyében kell döntenie s az igazság mindenek fölött való érdekében azok ellen kell eljárnia, akiknek talán éppen az állást köszönheti.

No még meg a legteljesmeretesebb tisztviselőnek is a feje fölött függ örökösen a Damoklos kardja, hogy hát uram istenem, mi lesz hat év múlva, az új restauráción, nem akad-e olyan valaki, akinék szüksége van állásra s a sórgység, komaság, meg a kilneselés nem egy jobb-sorára érdemes tisztviselőt emel ki bécselettel betöltött hivatalából.

Ezt a sok-sok visszaszárgást egy fellonással megszüntethetjük, kimondván, hogy a törvényhatósági tisztviselői állásokat választás után nyarlik el, de mandátumuk életfogytig tart.

Most már röviden konsumálva az előadottakat, oda-kokladunk, hogy: 1. a miniszteri rendeletek törvényességének vitatásaitestiben a kormány és a törvényhatóságok közötti bírósá kell tenni a közigazgatási bíróságot, (mint legelőbb államjogi bíróságot); 2. a főispáni hatáskör korlátozandó, a kivételes főispáni felhatalmazás a törvényből kihagyandó és a főispán az állami tisztviselőkre vonatkozó felelősi szabályok alá veendő s végül 3. törvényhatósági tisztviselők választása életfogytiglan szól.

Már ezekkel a törvényhozásiakkal is megelégszünk az alkotmány védőbástyáit az egységes magyar nemzeti állam kitépítésének dűsösök munkájában és egyúttal lehetetlennek tesszük azt, hogy alkotmányunk, ezen mi ezer éves ősi szentségünk ellen a vármegyeyeken keresztül törhessen valaha meg Ármány és erőszak!

Janossy Gábor,

Vas vármegyey hívtársi társulat.

Fizetésrendezés.

Ismét felvesszük a tollat fizetésünk rendezése érdekében és nem szűnünk meg az irás hatalmával mindaddig hallatni szavunkat, míg odunkat el nem érjük. Tudjuk, hogy ez által nem szerzünk népszerűséget, de ez után nem is vágyódunk, mert a népszerűség olyan, mint a pára, mely széteszlik, eltűnik egy hirtelmre.

Szádek és szádek névben beszélünk; azon szádek nevében, akik munkás tagjai a társadalomnak. Szádek nevében, akik fáradság, dolgoznak szellemi téren s kétszék és megöltetésért. Szádek nevében, akik valószínűleg küzdenek az élettel. Szádek nevében, akik gondja, gondolatja me-

vilve nőik sárar jelenüket és rőtöngnek a maguk, de még inkább családjuk jövője fölött. Szának merében, akik övek óta vannak nyomozató helyzetükben a görög kezét, akik valóságos dréttelgi vizsgálatot tettek a tőrelmből és akik pusztá igéretnél ez ideig egyebet nem láptak.

Ezek a szűk mi vagyunk: Debrecen sz. kir. város tisztikara!

Volt ugyan nálunk is fizetésrendezés eszelett egy decemhatalmal. Egy soroz új állást kérését az akkori hatalom, Kossy keltett az épökös madaraknak. Mert akkor egy jó torak nagyobb érdeke volt a közigazgatási tisztisánál. Ezek az öltözverten kérésit állások sok pontát nyeltek és ennek folytán — a főbb állások kivételével — csak azok nem részesültek fizetésemeléshen, akik nem tartoztak akkor a klikkhez, mely jutalmazott érdemeitől és büntetett igazságtalanul.

A jobbak szoro is vették az egyes fizetések kizét mutatkozni nagy aránytalanságot, amde a klikk halgatásit, parancsolit. Kivétve is a szerzett szabályzat keszen volt és azt ismét egy újjal felváltani neveléses lett volna. A lemaradottak azonban napról-napra jobban és jobban óvatok mellőztetésüket, mert egy gondolkodtak és helyesen, hogy akkor volt volna igazságosan keresetül haltra a fizetésrendezés, ha valamennyi tisztviselő részesült volna a törvényhatósági bizottsági közzévisz nagylokiságében. Ezeknek azonban nem jutott egyéb nyomozásos lakáspenzről és azon igéretnél, mely ad grancas calandus volt szignálva.

Kinöbnyak nyiltak azt is igazságot, melyet ma már még a tisztikar elszegés is elismernek, hogy városunk tisztikara nyomozásosan van fizetve. Ez így nem maradhat és ezen a szegyenletes állapoton segíteni kell. Ha nincsenek pártfogóink, legyünk önmagunk a saját érdekeink szegéséül. Az állami tisztviselők is így csökkeltek és fázdoszunk meghazta a gyümölcsöt.

A mai tisztai fizetésekkel megélni képtelenség. És mivel képtelenség, még a legkisebb igényű tisztviselő is keszenben adósságot csinál. Mi értjük azt, hogy a magavagyonnal bíró tisztviselők ezt az állapotot nem érik és ugyancsak megérik a tal kollektát, aki elég szerencsétlen hitvány fizetései kölcsönpénzzel pótolni, még kesvebbé értik meg azok a boldogok, akik nem a közigazgatásnál szolgálnak, hanem örököltek vagy szerzett vagyonukból élnek és mivel jövedelmük bővöses, alig vésnek ügyet arra, hogy az életmi cikket két év alatt 50% -kal emelkedjen.

A megélhetési viszonyok javítására nincs semmi reményünk. Előttünk van a tél dermesztő hidegével, fa- és szén hiánnyal. De még a debreceni háztalajdonos ügyvezetőtt önkormányzatjának 18 koronáért kapta, addig a városi tisztviselő 24 koronát fizet önként. A lakás árak is emelkednek és merem állítani, hogy tímes egyetlen egy városi tisztviselő, aki rá nem fizet lakásjérére. Ha pedig ráfizet, azt törzsfizetéséből keszenlyen pótolni, ami pedig a megélhetésre levóna nélkül is kevés.

Sokszor halljuk azt az intőmet, hogy mondjon le a tisztviselő igényeiről. Azok, akik ezt a kérésékvél jóakarata táncsot udják, sokszor mondtak le még semmiről, mert jó sorsuk nem keszenyitette őket a lemondásra. Egyébiránt mi ebből a tancsól azt olvassuk ki, hogy a szerényebb javadalmazású tisztviselő ne merjen beteg lenni családja ne merészejen jóllakni, érje be egy erősségtelen lyakkal, ne legyen ránt a társaság szivét nemelőtt, lelket vidámító, apró örömeiben, ne cirvaszon újsgot, mert ez is penzbe kerül, egy szóval mondjon le mindentől, mert így kívánják

azok, akik ha csak egyszer nem teljesülne az vagyuk, győtrelemnek tartaná az életet.

Ezen neszettel szemben mi azt állítjuk, hogy egy intelligens tisztviselőnek eszintén joga van az életnek nemcsak tövénhez, hanem virágához is. Lelke ennek is vágyik a szórakozás után, mert különben ideget előbb-utóbb elpusztulnak. Állásához képest tisztességesen kell ruházódnia, itt-ott éppen állásából kifolyólag meg is kell jelennie, de legyen bár a legnagyobb pénzügyi kapacitás, fizetéséből a mai viszonyok között nem tud megélni.

Jöjjen tehát össze a tisztikar és beszélje meg korszá alapságon, közöe egyetértéssel. A mozgalomnak talán levsz kesve ösvéjre előlük azt, hogy kérésünk a törvényhatóságnál meghallgatásra talál.

A honi ipar pártolása.

A szakszökeher van iparkialítás megújítása alkalmaiból. Problémák östökör dr megerő-párok a város köznevelésnek esze-java előtt nagy beszédet mondott a magyar ipar pártolásáról. A rendkívüli érdekes beszéd megérdemli, hogy szökeles körben is megismerjék, ezért közöljük belöle a következőket:

A magyar nemzet életének fura az övét sítjuk; igazságtalanul, eszétlen keskedőit az öv, nem akart kivázosodni; aztán pedig mintha az esz haza filije a szesvedések melegítő agyveszere levettette volna jogkérgét, egy esz, birtok, beszéd, formás virág nótt ki belöle a belenött szivünkbe: a tulipán! Ezen a tavasszon megszállt a megerőzték, lakóknakhoz szölt és szölt oly esz, érde akcentussal, amelyben egyes volt torra a gyermek, az anya, a jegyesleánya, amelyben panasz sirt és parancs csengett a egy szöf, mondott, amely mindent mond: magyarság! Mi tehát a tulipán? Az öntudatra ébredt magyarságunk virága. — szimbólum a nemzeti megembertelenség. Nemzeti megembertelés — nagy esz. Megemberelte magát az ország, a nemzet nem egyszer. Megemberelte magát geográfia: egységében, megemberelte magát nyelvében a politikai önállóságának öntudatában, de ha manapság a tulipán újsgot, ha föfedezését, ha fölébesedést jelent, akkor bizonyára az annak az öntudatának diadalmas jelentkezésében áll, hogy nyelvem, politikai öntudatom tal egy mélyebben járó, nagy érdeket kell megóvnia, a magyar munkát, a magyar ipart, a kesz gazdaságot. Fölkelés, népfölkelés volt minduntán gyárok, fölkelés a magyarság is a szent hit visszafoglalására, fölkelés fákései rászökeje alatt „pro liberata”, a tulipán is fölkelés sürget, a nemzeti kultúrát, a nemzeti munkát akarja felszabadítani, fölemeli a nézőlöt, melyen egy folt södtkét, lengett a tulipánt, melynek helyében, ott a fenékén szintén jöfött látok, ez a folt az, hogy a magyar társadalom tizeszer ott fűm — a milliót ott lenni elhanyagolták a magyar ipart; hogy nemcsak közönyök, hanem elforgésszel nesztek; s ez ellenrészöl lelénts lett, lelénts a magyar iparnak és kereskedelmének s a leléntsöl sorvadit el a magyar közelet. Ezt a foltot most el akarjuk tisztítani, a munkát és az ipart a nemzeti életbe akarjuk belefűtteni, a kesz gazdaságot a nemzeti élet szökeje fölfűtteni. Népfölkelést rendezünk, hol keszeje-nagyja legyünk magyar árut, pártolja a magyar ipart, adjon munkát a magyar közelet és szökeje kesz erővel s igyekozettel a nagy nemzeti ügyet.

De remélhetünk-e anyai kitartást, buzgalmat, következetességet, hűséget, odaadást? Nem tántorít-e majd el pillanatnyí, apró hamzon, földres érdeket, kisüzor bosszankodás? Lese-e tulipános népnök elégge öntudatos a nagy

hadjárát kiviteléhez? Lesz, meglesz, ha a világtörténelem magaslataira emelkedünk s onnan nézzük az eseményeket s a tulipán-mozgalmat is.

Nagy, világtörténelmi harc folyik most is. Csak az alak változott. A legyőzöttek fizettek adót régen, sarcot fizetnek a győzőnek most is; a legyőzöttek szolgák lettek régen: vas-kéz, iga rajtuk: s most is az idegen tőke ver szolgáságba. S a végeredmény? Az elorvadás! Az élet ösztönével védekeznek a hatalmas népek s van e kisebb életosztón s kevesebb belátás e közelgő veszedelemmel szemben a kisebb népekben? Ha kiküldjük pénztünket, lecsapoljuk vérünket, nyomorultak leszünk. Hiába támaszkodunk bármire, a rengő kalásztenger nem támaszték. Magyar, ne ontd a véredet! A mult évben négy-százötvennyolc millió koronát adtak csak Ausztriának; a négy-százötvennyolc millió koronát kétszáz-ezer részre osztva, minden egyes kivándorlóra kétezkerülencven korona esnék.

Ime, az iparpártolásnak magyar nemzeti foladata. Városaink nincsenek, iparunk van, volt, nemzetünk a nemes és paraszt jegyében oszlott meg; most a munka társadalmát kell megteremtünk. De ez csak az ipar fölvilágosztatásával, tehát pártolása által lehetséges.

Ez az iparpártolás teremti meg az alkotmányos, erős népet. Ez emberi jogok egyenlőségét törvénybe foglalták az 1848-iki törvények. Papiroson megadták. Nem elég a törvény, népet kell hozzá nevelni; erős, öntudatos, tehát nem földönfutó, toprongyos népet. Adjatok neki keserűt, emberhez illő életet s fölébred öntudata is, e nélkül koldus lesz. A munka jellemzi a társadalom struktúráját (van rabszolga...), a munka jellemzi a társadalom kulturfokát (kézi malom...), a munka jellemzi egyszer s mindenkorra a társadalom erejét. Munka nélkül a modern világban nincs nemzet. Régen: nyelvben élt. Ez nem elég. Ne reménykedjünk csupán a nemzeti szellemben, az eszmék erejében. Ez rossz, tótágast álló filozófia.

Nekünk cselekednünk kell mindnyájunknak. Mindenki pártolja a magyar ipart s mindenki akassza meg a guruló krajcárt.

Az állam segítsen. Igen, de csak segítsen. Gazdasági téren a társadalom töri útját a politikának s nem megfordítva. Gazdasági fejlődés nem lehet csinálni rendeletekkel, törvényekkel; arra rá kell érelődni. Minél erősebb és tartalmasabb az élet, annál kevésbé van a politika szárnyai alatt, hanem megfordítva intézi a politikát.

Segít is az állam: csak a mult évben 24 uj gyár és ipar-vállalat jött létre 17 millió korona befektetéssel, 1600 munkással. A gyárak meg vannak, de mit ér az, ha az állam rengeteg összeget költ iparfejlesztésre, iparos nemzedék nevelésére és a társadalom hidegen marad. Mit ér a posztó-és szövetgyár, ha a nagyváradi főispán példáját nem követjük, ki egy szabóüzletben inkább kevésbé szép posztóból csináltatott ruhát; mit ér a rózsahégyi, késmárki vászongyár, ha folyton Rumburg felé kacsintunk, mit ér a honi perklá, kasmir, ha Kosmosba megyünk érte; de mit ér a nagykőrösi ugorka, ha Znaimból hozatunk s mire való az Andrássy-vaj, ha tescheni vaját eszünk s minek füstölnek sonkát Kassán, Nagyszombatban, ha egész télen minden istenáldott nap 500 sonka érkezik Prágából. Mi marad akkor a magyar iparnak? Debreceni bicseka, selmeci pipa, kalotaszegi varrás, gyetvai vadkörte s losonci sült tők és a verebéli, tatai csizma, no meg a csákvári fazekak s a lethotai ostonyél.

De éppa csizma, fazék emlegetése nagyon fontos megjegyzésre indít. Az iparfejlesztésnek nem szabad a nagy fogyasztás

szükségletét gyorsan kielégítő gyáriparra szorítani, hanem föl kell ölelnie a házi- s kézműipart. Ez, kivált nemzeti szempontból, kétszeres fontossággal bír nálunk, ahol a nagy tőke és különös szakképzettség kevésbé áll rendelkezésre. A külföldi tőkére s szakképzettségre vagyunk utalva, melyet be kell hozunk, ha komolyan fejlődni s az ország közgazdaságát biztosítani akarjuk. De a nemzeti szempont a házi- és kisiparra utal. Amit lehet, itthon vegyünk.

S e részben kérem a hőlyeket, vegyék kezükbe e fontos érdeket. Nők tűzzék föl a virágot a magyar ember koberé, abban a szomorú márciusban, mikor a magyar-nak nem akart kitavaszkodni, ők fakasztották a virágot. A nemzeti életet fejlesztik vele. Így lesz a tulipán az erők egyesítése. Érintésére megtörtént a csoda, hogy az ezerféle huzó magyar, kinek ezer év óta visszavonás volt átka, a haza szeretetében egyesült. Így lesz a folszabadás s az igazi szabadság szimbóluma, mert rámutat az utra, melyen a nagy nemzetek elérték szabadságukat; a gazdaság nemzeti fölvilágosztatására. E bűbajos virágnak érintésére szétoszlott már az alkotmányellenes erőszak felhője a haza egéről, lehullott a bilincse, — hulljon le még a szegénységnek bilincse is, mert így érzjük a modern nemzetek szabadságát — a tulipán jegyében.

A gyümölcsfa értéke.

Irtá: Kardos Árpád.

A gyümölcsfák értékéről nem megegyezők az ézetek. Sokan, különösen nálunk, a fát nem becsülik meg kellőleg és a legellenőrebb véleményeket hallhatjuk. Kicsinylően becsülik p. o. nyul és vadkároknál a nyulat, a gyümölcsfával szemben igen magasra taksálják, ami rendkívül nagy igazságtalanságszerűség lehet, már csak az egyszerű oknál fogva, mert a nyul ára a legjobb esetben 2-60 — 2-80 filért ér, míg a gyümölcsfa egy egész vagyonot képvisel, amelyet, pedig egy kis számíttással ugyancsak hatalmas vagyon megszerzéséről győződhetnénk meg. A fa értékének megállapítására sok más esetben is szükség van, csak példánul emlitem fel az utak, vasutak, vagy más nyilvános építkezéseknek, vagy nem egyszer rozszakaratu rongálás, stb. eseténél is. A gyümölcsfák ezekben az esetekben sokszor ópségük, termőképességükben szenvedhetnek, sőt teljesen el is pusztulhatnak. Ha pörre kerül a sov, az értékbecslés rendszerint önkényes. A tulajdoson, noha nem elégszik is meg talán egészen a becslésnél, bele nyugszik, mert hiszen nincsenek még szigoruan megállapítva ama szempontok, amelyek szerint a gyümölcsfa megbecsülendő. Erre pedig nagy szükség volna, mert a gyümölcsfa nagy értéket képvisel és a gyümölcsstermesztés csak akkor fog teljesen helyes uton haladni és fog a nagyközönség részéről is kellő méltánylásba részesülni, ha általánoson ismert lesz a gyümölcsfa nagy értéke, Amerikában, Angliában azok a szempontok, amelyek szerint a faiskola megbecsülendő, már bizonyos megállapodásra jutottak. Németországban is újabban a kertészeti egyesületek foglalkoznak e kérdéssel rendszeresebben, nálunk pedig az Országos Magyar Kertészeti Egyesületben, most az Országos gyümölcsalkáállítás alkalmával fog az illetékes szakosztályokban részletesebb megbeszélés tárgyává tétetni.

Lássunk most a fent felsorolt államokból néhány példát a gyümölcsfa értékének megbecsülésére nézve, mert

azt hiszem, hogy olyan nehéz és sokoldalú kérdésben minden újmutatás haszonnal lehet, és hozzájárulhat az eszmék és elvek tisztázásához.

Meg kell jegyeznünk, hogy pontos, minden esetre alkalmazható szabályokat felállítani szinte lehetetlen. Számos tényezővel kell az egyes eseteknek számolni: kor, egészségi állapot, fajta, a fa gyümölcsének használhatósága és értéke, a fa alakja és alánya, a gyümölcsös fekvése, a talajviszonyok, szóval a tényezők egész serege lesz mérlegelendő.

A még nem termő gyümölcsfák értéke más lesz, mint a termő fáké, az előbbieket értékeit a következőleg lehet megbecsülni: 1. beszerzési ár, — a faiskolai ár, amely két év múltán 75 százalék értékeléssel jegyezhető. (Az első évben a fa növekedése igen csekély és nagyobb lesz az értéke akkor, ha már jól begyökeresedett a helyén és tovább fejlődik.) Ha ezek szerint az oltvány csemete, mondjuk 192 K, vagy az ültetés utáni második év végén 336 K, három év múltán 588 K lesz a fa értéke s így tovább.

Tíz év múltán a fa gyümölcsözése ma alapul szolgálhat az érték kiszámításánál. A termőfáknál határozott árakat a megállapított termésre mértékadóval általánosan megállapítani nem lehet, mert rendszerint a helyi viszonyok, a fogyasztó piacok viszonyai, a fajta minősége, a használhatósága a mérvadók Ezek alapján a gyümölcsfa becsértékének megállapításánál a következőket vehetjük figyelembe.

Mindenekelőtt megállapítjuk az utolsó öt év termésének értékét, középszámítással, amiből tíz százalék ápolási és elosztási értéket vonunk le. A megmaradó összeget öttel elosztjuk, az eredmény lesz a termés évi átlag értéke.

Kérdés most, milyen idős a megbecsülendő fa, hogy a még remélhető jövedelmet meg lehessen állapítani. A nyert összegből azonban a közbeeső kamatokat le kell vonnunk.

Az alma- és körtefák termőképes korát magas törzsű, vagy közepes magas törzsű fáknál vad alanyon átlag 50—60 évre tesszük. A csontmagú gyümölcsöknel a növés és fajta szerint 25—30 évre. Legyen például most egy 25 éves körtefa értékelendő, amely teljesen ép, egészséges és erőteljes, jó talajban és fekvésű helyen, egy legfőbb még 33 évet lehet számítani a további megélesre, tehát életkorának hét tizenkettő része lesz megbecsülendő. Egy másik becsélni egyszerűbb eljárás szerint megállapítjuk mint mondván volt a fa öt év termés-hozamának középértékét. Ezt az értéket egészséges és ép, lágymagu (álmás gyümölcsök) gyümölcsfáknál tizenkétszeresen vesszük mint a fa becsértékét; ebből az összegből le kell venni a fa korának megfelelő termésérték és közbeeső-kamatokat. Ha azonban nem lehet megállapítani a termés-hozamot, úgy föltételezzük, hogy a lágymagu gyümölcsfáknál a termés a 10-ik évtől a 20-ik évig átlag egy mázsa, a 21-től 30-ig átlag két mázsa és a 31-től a 60 évig átlag 5 mázsa, a szilvák és cseresznyék 6—10 évig $\frac{1}{2}$ mázsa, 11—20-ig $\frac{3}{4}$ mázsa 21—40-ig $1\frac{1}{2}$ mázsa. Ilyenformán tehát a fa korát kell megállapítani s azután egészségi állapotához képest, a fajta figyelembe és a piaci viszonyok vételével a fenti elvek szerint becsülendő meg.

A fa árának megbecsülésének úgy igen egyszerű módja abban áll, hogy törzsenek közepe táján a kerületét kiszámítjuk (1 méter magasságban a földtől) és a fajta, egészségi állapot, a talajviszonyok szerint több osztályt állapítunk meg, amennyiben föltételezzük, hogy egy teljesen kifogástalan fa 144 f.-vel számítható 1 cm. kerület részre; gyengébb növésnél és csekélyebb értékű fajtánál, valamint talajnál megfelelően kevesebbet, vagyis 120, 96,

72, 32, 24 fillér egy cm. kerületre számítható. Legyen például egy teljes, ép, egészséges, bőven termő és nemes fajtájú fa 50 cm. törzskerületű, 1 m. magasan a földből, 144 fillér cm.-enként, 70 korona becsértékkel bírva, míg ugyanolyan koru, de csekélyebb értékű fajta a megfelelő hányaddal történt szorzási értéket fogja képviselni. Ha most csak a fának részleges sérülésétől van szó, olyanról, amelyet gondos ápolás mellett bizonyos idő múlva kiheverhet, a sérülés nagysága szerint a fenti értékeknek megfelelő hányadot számíthatunk kártérítéstül.

A villamos világítás ügye.

A Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság a következő beadványt intézte a városi tanácsosok:

Debrecen sz. k. város tekintetes Tanácsának Debrecen.

A városi elektromos telep ügyében a tek. Tanács előtt fekvő ajánlatunknak újból való tárgyalása alkalmából bátrak vagyunk a tekintetes Tanács figyelmét a f. é. május hó 8-án kelt felebbezésünkre felhívni, mely tételesen rámutat ama különbözőkre, melyek a két cég ajánlatában konstatalhatók; a mi felebbezésünkben kimutatott pontos számítások azt igazolják, hogy a Ganz és Társa cég ajánlatában felsorolt szállítványok értéke 28,000 koronával több, mint a Magyar Siemens Schuckert cég által ajánlott berendezések értéke. — Minthogy pedig a Siemens cég ajánlati végösszege csak 26,000 koronával kisebb, mint a Ganz és Társa cég ajánlatának végösszege, a Ganz és Társa cég ajánlata valójában 2000 koronával olcsóbb, mint a másik cégé.

Ugyancsak idézett felebbezésünk egyes tételeinél kijelentettük azt is, hogy ha mi a vállalatunk egy által ajánlott berendezési tárgyakat szállíthatjuk, ajánlatunk végösszege természetesen megfelelő módon csökkenni fog.

A midőn bátrak vagyunk a tekintetes Tanács becses figyelmét az említett körülményre újból felhívni, minden félreértés elkerülése és kizárása céljából kijelentjük, hogy a f. é. május hó 8-án kelt beadványunkban tett kijelentésekhez híven ma is álljuk azt, hogy ha nekünk megengedtetik oly berendezések szállítása, melyeket a Siemens cég ajánlott, ajánlatunk végösszege 28,000 koronával kisebb eredeti ajánlatunk végösszegénél, vagyis hogy a Ganz és Társa cég ajánlati végösszege nem 421,100 korona, hanem csak 393,100 korona, a Siemens cég 395,147 koronájával szemben.

Ezeknek szíves tudomásul vételét kérve, vagyunk

Budapest, 1906 szeptember 25.

teljes tisztelttel:
Ganz és Társa,
vasöntő és gépgyár részvénytársulat.

Felvilágosítások

a villamos telepre vonatkozó ajánlatok ügyében.

A villamos telepre vonatkozó ajánlatok tárgyalásánál folytonosan annak hangsúlyozását halljuk, hogy a Ganz-gyár ajánlata 26,000 koronával drágább, mint a Siemens cégé és ezzel kapcsolatosan azt írják és beszélik, hogy ha a város a 26,000 koronával drágább ajánlatot fogadja el, — könnyelműen költelekiz és ennek következménye pótdadó emelés lesz.

Nézünk csak, hát vajjon van e alapja ennek az ijesztgetésnek? És hogy tulajdonképen mi rejlik ebben a 26,000 koronában?

A Ganz-gyár ajánlatának végösszege 421,100 korona, a Siemens-cégé pedig 395,147 korona; a Siemens-cég

ajánlatának végösszege tehát 25,953 koronával kisebb, mint a Ganz-gyáré és itt az a 26,000 korona, amiről oly sokat beszélnek és irnak.

Ámde ez a végösszegeben mutatkozó 26,000 korona különbség korántsem azt jelenti, hogy a Ganz-gyár ezzel az összeggel drágább a Siemens cégnél, mivel a Ganz-gyár más gépeket, más kazánokat és más műszereket ajánlott, mint a Siemens-cég.

A Ganz-gyár által ajánlott gőzgépek 4000 koronával, a villamos gépek 8000 koronával, a kazánok 8000 koronával értékesebbek és így jobbak is, mint a Siemens-cég által ajánlottak; egyéb berendezési tárgyaknál pedig 8090 korona különbség számítandó a Ganz-gyár előnyére. Tehát a Ganz-gyár kerekén 28,000 koronával értékesebb berendezési tárgyakat ajánlott, mint a Siemens-cég, s minthogy a Siemens-cég ajánlatának végösszege csak 26,000 koronával kisebb, mint a Ganz-gyáré, — a Ganz-gyár költségvetése valójában 2000 koronával olcsóbb, mint a Siemens-cégé.

Mind ezt részletesen előadta Ganz-gyár abban a felelő beszében, melyet ez év május hó 8-án a tek. tanácshoz benyújtott s ugyanakkor azt is kijelentette, hogy ha olyan berendezési tárgyakat szállíthat, mint a minőket a Siemens-cég ajánlott, — akkor a Ganz-gyár ajánlata még olcsóbb lesz, mint a Siemens-cégé.

Erre a körülményre vonatkozik az a beadvány, melyet a Ganz-gyár e hó 25-én intézett a tek. tanácshoz s amelynek egy másolati példánya az igen tisztelt törvényhatósági bizottsági tagok tájékoztatására ide csatoltatott.

Ezekben rejlik a kérdéses 26,000 koronának magyarázata! Arról tehát szó sem lehet, hogy a város könyvelmen költene 26,000 koronát s a pótdó emelésének emlegetése se más, mint minden alap nélkül való jószigettség. Hogy ha a villamos telep jól megépül és jól fog kezelteni, az tetemes hasznot hoz majd a városnak s ebből a haszonból tapasztalható lesz a pótdó, úgy mint azt más városok is tették! Annak tehát semmi értelme sincsen, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatban pótdó emelésről beszéljünk!

Hirdetmény.

1. A sorozó bizottság a Debrecen városi sorozó járásban Debrecen ujoncállítási székhelyen 5 nap alatt, és pedig november 19 től november 23-ig fogja végezni:

- a) a hadi szolgálatra való képesség megállapítását;
- b) a hadképeseknek talált egyének besorozását a közös hadseregbe, a honvédségbe és ezek póttartalékába;
- c) a *felső- és alsó-életkorúak* vagyis a törvény értelmében a *póttartalékba* való besorozás kedvezményére igényel bíró családfentartók, illetőleg ezek hozzátartozói, továbbá papnövendékek és papjelöltek, népiskolai tanítók és tanítójelöltek, végre öröklött mezei gazdaságok birtokosai által benyújtott kérvények tárgyalását és elintézését;
- d) a családj tekintetéből vagy a tanítóképződei tanulmányok befejezhetése céljából való szabadságolás iránt, valamint végre

e) az egyévi tényleges szolgálat kedvezményének megadása iránt benyújtott kérvények elintézését.

2. A folyó 1906-ik évi ujoncállításra az 1885-ik, 1884-ik és 1883-ik években született hadkötelesek vannak felhiva.

3. A sorozásra felhívott hadkötelesek közül, a kereset-képesség tekintetéből megvizsgálandó férfi rokonokkal együtt, a főntebb kitűzött időszaknak minden egyes napján,

csak annyian jelenjenek meg, ahányra nézve az ujoncállítási eljárás el lehet végezni; e célból a következő napirend állapították meg, egymint:

1906. évi november hó 19-én, az 1885. évi születettek I. korosztály, I. sorsszámától 200 sorsszámig.

1906. évi november hó 20-án, az 1885. évi születettek I. korosztály 201. sorsszámától végig, és az 1884. évi születettek II. korosztály 1. sorsszámától 64. sorsszámig.

1906. évi november hó 21-én az 1884. évi születettek, II. korosztály 65. sorsszámától végig.

1906. évi november hó 22-én az 1883. évi születettek III. korosztály egészen.

1906. évi november hó 23-án a városunkban tartózkodó azon idegen illetőségű állatkötelességek, kiknek állítási lajstrom kivonatai illetékes hatóságai által már ide küldettek s a fozorászhoz megidézettek.

4. A hadkötelességek és ezeknek a kereset-képesség tekintetéből megvizsgálandó férfirokonai is kötelessé a sorozó bizottság előtt, amely naponként reggelt nyolc órákor kezdi meg működését, idejékorán és tisztán megjelenni. A sorozásra való megjelenésnek, valamint egyáltalában a védőtvénnyből folyó kötelezettségeknek elmulasztása ezen hirdetésnek vagy a törvénynek nem tudása által nem menthető.

Aki a sorozó bizottság előtt a sorozásra kitűzött időre kellő ok nélkül meg nem jelenik, esetleg a törvényes kényeszereszközök alkalmazásba vétele mellett fog előzetten, és ezen kívül ha késedelmet nem igazolja, 20 koronától 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, ha pedig szándékosan marad el a sorozásról, mint hadköteless-zökövény, a körülményekhez képest, egy vagy két évi szolgálatosszabbitsással, esetleg 3 naptól 2 hónapig terjedhető elzárásá és 60 koronától 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fog büntetetté.

5. A hadkötelességek teljes számu elővezetésért és azok személyazonosságáért a községi előjáró felelős.

6. Hogy a sorozó bizottság a családfentartók, illetőleg hozzátartozók részéről benyújtott felszámolási folyamodványokra nézve érdemlegesen határozáson és a felszámolók folyamodványaik hiányos felszerelése miatt el ne utasítsanak: a felek a családi értesítőknél, továbbá a gyámolítás szükséges voltának igazolására megkívánható községi bizonyítványoknak szerkesztése és kiállításá tekintetében a következőkre tétetnek figyelmezzék, egymint:

A) Az anyakönyveket vezető lelkészek kötelezettenek:

- a) a családi értesítőket szorosan a védőtvény végrehajtása tárgyában kiadott utasításhoz csatolt minta alakjában készíteni;

- b) azokba a családnak akár élő, akár meghalt összes tagjai, kihagyás nélkül, s mind a születési napoknak, főképp a fitestvérekre nézve, mind a násulás és halálozás idejének szabatos beírásával beiktatni;

- c) azon esetben, ha a fölmerteni kívánt hadkötelessnek anjya újabban férjhez ment, ezen újabb férjhez vagyis a mostoha apát és annak netán előbbi nejtől született gyermekeit, ugyszintén az újabban férjhez ment nőnek előbbi férjétől származott gyermekeit is, sorrendben bejegyezni;

- d) ahol egyetlen unokáért, vagy vőért történik a felszámolás, nemcsak a nagyszülöket s az apót vagy anyóst, és a fölmerteni kért unokát vagy vót, hanem a nagyszülöket illetőleg az apósnak, vagy anyósnak minden gyermekeit és férjhez ment leányait, s azoknak egész családját is kivétel nélkül bevezetni.

B) A községi bizonyítványt illetők a magyar királyi honvédelmi miniszter 1889-ik évi 43.000. szám alatt kelt körrendeletével egy szabályos mintát adott ki, mely a budapesti magy. kir. tudományos egyetemi könyvtárából megrendelhető és megvásárolható. Ugyanazért

c) a felforrósztók és a községi jegyzők figyelmeztetnek, hogy a kérvényeket ezen minta szerinti bizonyítványokkal szerezjék föl.

f) Ezen bizonyítvány olyan két atya által, akiknek a feljő évi ünnecállításra felhívott vagy már besorozott és szolgálata köteles, és a szolgálatai kötelezettség teljesítése tekintetében kedvezményre igényvel nem bíró fiai vannak, sajátkezes irandó alá, és egyszerűen a községi vagy városi előjáróság által is keltező hitelesítendő.

g) A bizonyítvány minden rovata az illető család, vagy rokoni nevének, tartóknak, kereset módjának és adó-járadéknak; ugyazért a fölmutatni kért hadkötelesek és a községi tanak fiai neveinek beiktatásával egytől-egyig beiktandó.

h) A születnek vagy rokonnak után más községben lévő birtoka vagy ünnecelési korra különben megemlítenő, a arról külön bizonyítvány mellékelendő.

i) Ha iránti tudó olyan atyák, aminek az f) pont alatt említettek, nem huzódnak a községben; az illető törvényhatósági tisztviselő, a védőtörvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítás értelmében köteles a tanukat hivatalból kihallgatni, s a vizsgálati jegyzőkönyvet a kérvényhez csatolni.

k) A korábbi ünnecelésnél már használt családi értelem és községi bizonyítványok, ha különben szabályszerűen vannak kiállítva, a családi és vagyoni viszonyokban változatlan vagy csak törvénnyel változásokra nézve, az anyakönyvvezetők, illetőleg a tanak és előjárók által keltező igazságtudók vagy szabályos esetben egészen új okirattal pótolandók.

l) A hadkötelesek testvéreinek eszakhadbeli vagy tényleges honvédségi szolgálatai kötelezettség alatt állása oly módon igazolható, amiként ezt a törvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítás szabja meg.

m) A családtagokra vonatkozó felszámolási kérvények a fentebbiek szerint keltező felszerelve, esztől a hányos felszerelés miatt a járásbeli tisztviselő által visszatartott új kérvények keltező kiegészítve a *főszorozás megkezdéséig* az illetékes járásbeli tisztviselőnél vagy legközelebb a főszorozás alkalmával a sorozó bizottságnál nyújtandók be.

7. A pórtartalékba való besorozás kedvezményére törvényes igényvel bíró papnevendékek és papjelöltek, továbbá népokolai tanítók és tanjelöltek, végre örökölt mezei gazdaságok birtokosai, nemkülönben a családi tekintetektől vagy a tanítóképzésnél tanulmányok befejezhetése céljából való szabadságolásra törvényszerű igényvel bíró egyének keltező felszerelt felszámolási kérvényeket a *főszorozás megkezdéséig szintén* az illetékes járásbeli tisztviselőnél, vagy legközelebb a főszorozás alkalmával a sorozó bizottságnál nyújták be.

8. Minden hadköteles, aki a 6-ik és 7-ik pont alatt elősorolt kedvezmények valamelyikét kérte, hadképesége vagy hadképtelensége megállapítása céljából a sorozó bizottság előtt megjelenjen tartozik, és felszámolási kérvény a sorozó bizottság által rendszerint csak akkor vétetik tárgyalás alá, ha a hadköteles besoroztatott, ha pedig alkalmatlannak nyilvánították, felszámolási kérvénye, mint tárgyunkkal, egyszerűen visszaadatik.

Elutasítás esetében szabadságában áll a félnek a sorozásnál előfordulóhoz hozott határozatot felbontani s a járásbeli tisztviselőhöz 15 nap alatt benyújtandó és a honvédelmi miniszterhez intődéssel felbontással élni.

Amennyel egyik vagy másik kedvezmény iránti kérvényvel elutasított hadköteles az egyévi tényleges szolgálata kedvezményére vonatkozó notári igényét még a főszorozás alkalmával érvényesítheti.

9. Aki az egyévi tényleges szolgálata (egyévi önkéntesség) kedvezményére törvényszerűen igényvel bír, köteles ebből igényét, ha azt önkéntes beállítás után már előbb nem érvényesítette, bejelenteni és e célból a helyes bizonyítvánnyal, apai vagy gyámi nyilatkozattal, tanulmányi bizonyítványokkal, adambételesekkel ezen felül a községi előjáróság és a járásbeli tisztviselő által a vagyoni viszonyokról kiállított bizonyítványokkal, oszlási értesítéssel és érkező bizonyítványait teljesen fölszerelendő folyamodványát, amelyben a választott csapatot, az állam költségére való szolgálataira vonatkozó igényt, s a notári elhatalmaztatni kért tényleges szolgálata teljesítésének éve megemlítenő, végre a honvédségben leendő besorolás iránti notári kérelmét is keltező, vagy a *főszorozás megkezdéséig* az illetékes járásbeli tisztviselőnél, vagy pedig meg orvosi megvizsgálattatást megelőzőleg, a sorozó bizottságnál benyújtani.

Azok részére, akiknek az egyévi tényleges szolgálata kedvezményére való igénye, önkéntes belépésvé való jelentkezésként, vagy valamely korábbi ünnecelésénél már elismertetett, ezen kedvezmény a következő ünnecelésig is biztosítva marad, ha az igény további fennmaradást legközelebb a főszorozás alkalmával bejelentik és igazolják.

10. Hogy a hadsereghez a rendszerben három évi tényleges szolgálatai kötelezettség mellett és az állítást köteles kor elérése előtt való önkéntes belépés megkönnyítették, a főszorozás alkalmával működő sorozó bizottság, illetőleg az annak hadseregbeli tagjaiból alakult katonai avató-bizottság is fel van jogosítva az ilyen önkéntesek megvizsgálására és felvételére, és ha az illető önkéntesek valamely olyan gyalogszerephez, vadász-mészárszékhez vagy lovasrezendhez önkéntes felvételre, amely gyalogszere, vadász-mészárszék vagy lovasrezend ugyanazon hadtestparancsnokság területéből nyeri kiegészítést, amelynek területén belül az illető önkéntesek községi illetőséggel bírnak, és ha továbbá az önkéntesek csak a következő október hó 1-jével kívánának tényleges szolgálataba lépni; ezen feltételek mellett a választott csapatot felvételre engedőjére nem szükség; sőt az apai vagy gyámi hitelsített belengyázó nyilatkozat sem követeltetik, ha a sorozó-bizottság előtt megjelent apa vagy gyám *belengyázással a sorozó-bizottság előtt szóban* kijelenti és megadja.

A helyes bizonyítvány azonban feltétlenül bemutatandó.

Körrendelet.

6249. sz. k. b. 1906. évi III. c. b.

Az 1893. évi XVIII. t. c. végrehajtása
Valamennyi vármegyé alispánjának és a lhj. fel-
adások polgármesterének.

A földművelésügyi miniszter ur 1906. évi 7481. eln. sz. a kiadott körrendelet kapcsán felhívom Csemet, szigorúan utasítás az I. felülről rendelt büntető hatóságokat, hogy

az esetleg előforduló borhamisításokat ellenőrizvén, az alapos gyanúval terheltek ellen a vizsgálat megejtése iránt haladéktalanul intézkedjenek, illetőleg az 1893. évi XXIII. t.-c., valamint az ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1897. évi 53,850. sz. keresk. miniszteri rendelet végrehajtása érdekében kellő előjárlyal járjanak el.

Budapest, 1906 szeptember 28.

Szabó,

miniszteri tanácsos.

Kérelem.

Az elzülésnek kített árva gyermekeknek, nem, vallás és nemzetiségre való tekintet nélküli *„nevelő gyermekotthont az Erzsébetház”* alapított és tentartó *„Nagy-pénteki Református Társaság”* saját parányi tőkéjének gyarapítására egy jótékonyesüli sorsjátékot rendez 1 koronás sorsjegyekkel, melyben 563 nyeresemény 25,000 korona értékben sorsoltatik ki. Ezek között egy 10,000 kor. értékű női ékszerkészlet, (látható Lév Sándor ur József-körti kirakataban), egy 3000 kor. értékű gazdasági berendezés, lovak, tehén, ökrök és 10 drb. gazdasági eszköz és géppel, egy 2000 kor., egy 1000 kor. és 18 drb. 100—600 kor., 233 drb. 10—60 kor. és 300 drb. 5 kor. nyeresemény a legjobb festőink — Benczur, Munkácsy, Csók, Mednyeánszky, Barabás stb műveiből.

Ezen sorsjegyek húzását már június hó 9-én kellett volna megejteni, — de a társadalom érthetetlen közönye és az azon időbeli viszonyok miatt a húzás most október hó 31-re előadatotat. A széküldött sorsjegyek nagyrésze az illetéknél visszamaradt, de ellenértéke be nem küldetett, pedig ez kész veszteség a társaságra nézve, mert uti vevőket azokra nem kereshet.

Sok helyütt találkozott a társaság azon ellenetvesssel, hogy felekezeti célokat szolgál! Pedig hát ez nagy tévedés. Mert csak annyiban református, hogy a társaságot egy nagy-pénteki egyházi beszéd hatása alatt, 7 református ember alapította! Ma e társaság a budai karnamaraerdőben levő intézetében, az Erzsébetházban 52 bentlakó árva tart, nevel és ruház és 20 árva felsőbb iskolában, s kéziiparra neveltet, tart és segít. Ezek között van 41 ev. reform., 25 róm. katb. 3 ág. evang. 2 izraelita és 1 unitárius, kik mind szeretetben neveltetnek és saját vallásukban oktattatnak. Hol itt a felekezetiesség?!

A társaság ügyivő elnöksége mely tisztelettel kéri tehát mindazokat, akik sorsjegyeket kaptak, sziveskednének a sorsjegyeket, vagy azoknak egy koronával számított ellenértékét e folyó szeptember hó végéig a *„Nagy-pénteki Sorsjáték bizottságnak Budapest, IX., Ferencz-körül 36. sz.”* címre beküldeni.

Meg kell jegyeznünk, hogy az ékszernek értéke, a brilliánssok rendkívüli áremelkedése miatt, ma már legkevésbé 15¹/₂-kal nagyobb összeget képvisel. És továbbá azt, hogy akiknél a sorsjegy elkallódott, de azoknak értéke beérkezett, vagy be fog érkezni 14 nappal a húzás előtt, ugy az azon sorsjegyre egy esetleges nyeresemény a sorsjegy értékét befizetőknek minden nehézség nélkül ki fog szolgálatni, mert minden egyes sorsjegy folyószám szerint nyilvántartatik.

A társaság mely tisztelettel, és emberbaráti szeretet és az árva iránti könyörület és irtalom nevében kéri mindenkiket a fent elmondottak szives teljesítésére!

A sorsjáték bizottsága — mindaddig, míg készlete tart, megrendelésre készséggel küld — sorsjegyeket.

Hirek.

— Kinevezések. Westprény Zoltán főispán a Madarász Sándor városi számvevő helyére, ki állami szolgálatba ment, Papp József számtisztet nevezte ki. Papp József régi tisztviselője a városnak és munkásságával részölt a kinevezésre. — A városi számvevőségén Papp József számtisztnek számvevővé történt kinevezése folytán megüresedett állásra Westprény Zoltán főispán Rankay Jenő számgyakornokot nevezte ki ideiglenes minőségben.

— A tiszti főorvosi állás. A tiszti főorvosi állásra hirdetett pályázat határideje október 1-én lejárt. Erre az állásra pályáztak: Balkányi Ede, Balkányi Emil, Vargha Emil, Hajdu József, Udvarhelyi Károly, Kenyeres Elek és Tudós Kálmán orvosdoktorok. Mindmennyi jeles képzettségű orvos. A főispán a közegészségügyi bizottság meghallgatása után rövidesen kinevezi a tiszti főorvost.

— Lejárt pályázat. A Máthé Miklós nyugalmaztatása folytán megüresedett házipénztári állásra a következő érdemes férfiak pályáztak a tisztikarból: Komáromy Antal gyámpénztáros, Szabó István adópenztáros, Koszorus Kálmán adópenztári ellenőr és Szentgyörgyi József illetéknyilvántartó.

— Eltávozott tisztviselő. Madarász Sándor városi számvevő a belügyminiszter járási számvevővé nevezte ki. Eltávozott kártársunkat uti pályáján kísérje szerencse.

— Az igazoló választmány ülése. Az igazoló választmány f. hónap 2-ikán tartott ülésében hosszas eszmecsere és beható vita után a bizottsági tagválasztásokat igazolta. Az ülésen Ujfalujsy József kir. tanácsos elnököt, előadóként pedig Vecsey Imre főjegyző működött.

— Közigazgatási bizottsági ülés volt ma délután a városban Westprény Zoltán főispán elnöklésével.

— Megkeresés. Arad vármege közönsége megkereste Debrecen sz. kir. város polgármesterét arra nézve, hogy a legutóbbi főispáni beiktató közgyűlésen felvett, s az elmondott főispáni és ünnepi beszédet magába foglaló jegyzőkönyvet küldés meg a leváltár részére. Kovács József polgármesterünk ezen kérésnek eleget tett és a jegyzőkönyv másolatát nevezett törvényhatóságnak megküldötte.

— A siketnéma intézetből. A siketnémaikat gyámólitó egyesület a város által tett 20,000 koronás alapítvány helyekre Vass János, Kis Mária, Kecskés Júlia debreceni és Sigér Juliska téglási szülötési siketnéma gyermekek felvételét ajánlja. A városi tanács legközelebb dönt ezen ügyben.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Sz. Reméljük, hogy lapunk most már idejében érkezik.

K. D. Sajnálom, hogy nem találkozhattunk. Bármely napon rendelkezésre állok abban a bizonyos ügyben.

Országos Gyermekvédő Liga Budapest. A lapot megindítottuk.

K. I. Mindezt meg nem kaptunk feleletet ama cikkelyre. Ha megjön, természetesen, hogy közölni fogjuk!

Biz. tag. Bizonyára többen is vannak, akik nincsenek velünk egy nézetben a Hortobágy hasznosításának kérdésében. Köztünk és köztük csak annyi a különbség, hogy mi érveket dolgozunk, ő azonban csak a maguk érdekét védelmezik igen tarthatatlan esközökkel. Mivel azonban ez a fontos kérdés nagyon is megerdéli a megvitátást, mi olyan cikkelyeket is közlünk, melyek nem osztják a mi nézeteinket. Mi is azt mondjuk végül, hogy győzzön a jobb! Béke velünk!

Szigeti. A városi Tanács a helyi lapokban közzétett az árlejtési és haszonbérleti hírdetéseket. Egyébiránt az illető ügyosztály szivesen ad utbiztatást.

O. . . Nem érkezett még le a miniszterumból, mi azonban azt hisszük, hogy a miniszter helyben hagyja a közgyűlési határozatot.

Tárca. A közigazgatás életéből merített tárcáját nem közölhetjük, de azt hisszük, hogy szívesebben írott sorait a napilapok szivesen fogják venni.

Többeknek. Már egy ízben megtört, hogy a városban ez idő szerint nincs üresedésben djnoki állás. Epen azért nemcsak hiába- való fáradság a folyamodások gyártása, de kár a bélyegekért kidobott pénz is.

Z. G. Kérésére mai számunk egyik cikkelyében megtalálja a feleletet.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debrecen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalujsy-ház. Angol női bluzokat, férfi fehérneműket és kelenygeket mérték szerint a leghébb kivitelben készit.